

موسیقی و فرهنگ
عاشیق، توشمال و گودار

نگارش
نمهد سه جاودسخن



نشر خنیاگر
تهران ۱۳۹۸

سرشناسه :	جاودسخن، تهمینه
عنوان و نام پدیدآور :	موسیقی و فرهنگ عاشیق بوشما" و گودار/ تهمینه جاودسخن.
مشخصات نشر :	تهران: خنیاگر، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری :	۵۶ ص: مصور.
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۹۴۹۷۳-۶-۲
وضعیت فهرست نویسی :	فیا
موضوع :	عاشیق لار
موضوع :	Ashiq lar
موضوع :	تشمال
موضوع :	Toshmal
موضوع :	گودار
موضوع :	Godar
موضوع :	موسیقی محلی ایرانی
موضوع :	Folk music - - Iran
رده بندی کنگره :	ML ۳۳۴/۹/ج۲م۸ ۱۳۹۸
رده بندی دیویی :	۷۸۹/۰۹۲
شماره کتابشناسی ملی :	۵۶۴۵۳۳۷

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۱۱	فصل اول: عاشیق، توشمال، گودار
	عاشیق
۱۱	۱-۱-۱. عاشیق‌های آذربایجان
۱۱	۱-۲-۱. واژه عاشیق
۱۲	۱-۳-۱. تاریخچه هنر عاشیقی
۱۲	۱-۴-۱. نیاکان عاشیق‌ها
۱۲	۱-۵-۱. معروف ترین نوازندگان
۱۳	۱-۶-۱. ر عاشیقی
۱۵	۱-۷-۱. عاشیق، موسیقی و شعر
۱۸	۱-۸-۱. ویژگی‌های جمعیتی، اجتماعی، اقتصادی و جغرافیایی عاشیق‌ها
	توشمال
۱۹	۱-۲-۱. توشمال‌های لرستان
۱۹	۱-۲-۲. واژه توشمال
۱۹	۱-۳-۱. تاریخچه هنر توشمالی
۱۹	۱-۴-۱. نیاکان توشمال‌ها
۲۰	۱-۵-۲. معروف ترین نوازندگان
۲۰	۱-۶-۲. ساز توشمالی
۲۲	۱-۷-۲. توشمال، موسیقی و شعر
۲۶	۱-۸-۲. ویژگی‌های جمعیتی، اجتماعی، اقتصادی و جغرافیایی توشمال‌های لرستان
	گودار
۲۷	۱-۳-۱. گودارهای مازندران
۲۷	۱-۳-۲. واژه گودار
۲۸	۱-۳-۳. تاریخچه هنر گوداری
۲۹	۱-۳-۴. نیاکان گودارها
۲۹	۱-۳-۵. معروف ترین نوازندگان
۳۰	۱-۳-۶. ساز گوداری
۳۱	۱-۳-۷. گودار، موسیقی و شعر
۳۲	۱-۳-۸. ویژگی‌های جمعیتی، اجتماعی، اقتصادی و جغرافیایی گودارها

فصل دوم: کارکردگرایی

۳۳	۱-۲. کارکردگرایی
۳۶	۲-۲. جامعه‌شناسی موسیقی
۳۶	۳-۲. محیط‌شناسی فرهنگی
۳۷	۴-۲. اتنوموزیکولوژی
۳۸	۵-۲. نشانه‌شناسی

فصل سوم: تحلیل و تطبیق

۳۹	مقدمه
۴۲	بررسی تطبیقی فرهنگ و موسیقی اقوام عاشیق، توشمال و گودار
۴۳	انواع شعر عاشیقی
۴۴	مقام‌های موسیقی آذربایجان
۴۴	تطبیق انواع موسیقی عاشیق، توشمال، گودار
۴۶	تطبیق سازهای عاشیق، توشمال، گودار
۴۹	نتیجه‌گیری
۵۱	فهرست منابع

مقدمه

موسیقی محلی و قومی به عنوان بستر اولیه موسیقی کشورها و بخشی از فرهنگ فولکلور و میراث برجای مانده از گذشته تاریخی هر ملت به شمار می آید. فرهنگ فولکلور جنبه های کوناگونی از فرایندهای اجتماعی، تاریخی و آداب و رسوم مردم را در خود منعکس می سازد. تاریخ شکل گیری و زایش هنر فولکلور را نمی توان دقیقاً مشخص کرد اما به نوعی می توان خدمت آن را با حیات و زندگی اقوام همسان پنداشت. هنر فولکلور به دلیل ویژگی هایی که محرک آنها انسان، جامعه و معنویات است به سادگی در سراسر منطقه زندگی اقوام گسترده می شود به نسل های بعد منتقل می شود.

موسیقی یکی از ارکان مهم فرهنگ هر قومی به شمار می آید. گنجینه هنر موسیقی مردمی بخش بسیار مهم حیات مردم هر ملت است. موسیقی فولکلور از زنده ترین و جذاب ترین بخش های موسیقی به شمار می آید. پژوهش درباره موسیقی آنها و همچنین فرهنگشان به حفظ موسیقی فولکلوریاری می کند. اهمیت این موضوع مطالعاتی در کشور ما به ویژه از آن روست که ایران دارای موسیقی بسیار غنی است. عدم توجه به جایگاه فرهنگی اقوام تبعاتی چون از بین رفتن یا فراموشی آنها را در پی دارد. محقق بر آن است تا با معرفی اقوام مورد بحث در این پژوهش جایگاه واقعی آنها را معرفی و به مردم ایران و جهان نشان دهد.

جامعه مورد بررسی در این پژوهش شامل سه فرهنگ بومی، زنده و جذاب ایران است که هر سه ایشان صاحب موسیقی بومی هستند که شامل عاشیق های آذربایجان، توشمال های لرستان و گودارهای مازندران می باشد و هر کدام فرهنگ خاص خود را دارند، که با نوع زندگی شان و محیط جغرافیایی که در آن زندگی می کنند متناسب است و از آن

ناشی می‌شود. فرهنگ و موسیقی جامعه مورد مطالعه این پژوهش خصلت درون‌گروهی دارد و مبتنی بر شرایط زندگی ایشان است.

قلمرو تحقیق شامل سه منطقه جغرافیایی متفاوت ایران است:

۱- منطقه جغرافیایی اول شامل قسمت‌هایی از شمال غرب ایران (شامل آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی و اردبیل) است که از لحاظ جغرافیایی جزو مناطق کوهستانی به‌شمار می‌آید،

۲- منطقه جغرافیایی دوم شامل قسمت‌های مرکزی ایران و دامنه‌های رشته‌کوه زاگرس (لُرستان) می‌شود،

۳- منطقه جغرافیایی سوم شامل قسمت‌های شرقی مازندران است که به لحاظ جغرافیایی دشت به‌شمار می‌آید.

هدف از این پژوهش بررسی تطبیقی و جایگاه موسیقی در فرهنگ‌های عاشیق، توشمال و گودار، همچنین بررسی کارکردگرایی آنها با رویکرد نظریه مالدینوفسکی است. طبق نظریه کارکردگرایی مالدینوفسکی، با محور قرار دادن فرهنگ، شناخت و تحلیل واقعیت‌های اجتماعی صورت گرفته از فرهنگ امکان‌پذیر است. با توجه به دو مفهوم اساسی در کارکردگرایی، که همان نهادها و نهادها است، سهم فعالیت اقوام در مجموعه اجتماعی آنها مشخص شده است.

سؤال‌های طرح شده در این پژوهش:

۱- آیا فرهنگ‌های مورد مطالعه این پژوهش از نظر جامعه‌شناسی موسیقی شباهت دارند؟
۲- آیا در نوع موسیقی و سازها و مقام‌های موسیقایی ایشان وابستگی یا عدم وابستگی وجود دارد؟

۳- آیا محیط جغرافیایی و محل سکونت فرهنگ‌های مورد مطالعه در انتخاب نوع موسیقی ایشان تأثیرگذار است؟

فرضیه کلی این پژوهش این است که عاشیق‌ها، توشمال‌ها و گودارها، با وجود تفاوت‌های بسیاری که بین آنها وجود دارد، از نظر جامعه‌شناسی موسیقی، محیط‌شناسی فرهنگی، اتنوموزیکولوژی و کارکردگرایی از شباهت‌های چشمگیر، و از نهادها و کارکردهای مشابه برخوردارند. همچنین ایشان از موسیقی فولکلور بسیار قوی برخوردارند که باعث غنا و رنگارنگ شدن موسیقی بومی ایران شده است.